

30.11.2022

ISAVI/10034/2022
ISAVI/3807/2022
ISAVI/3797/2022
ISAVI/4772/2022
ISAVI/6477/2022

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä
vs. terveys- ja sairaalatalveluiden toimialuejohtaja Susanna Wilén
Kirjaamo
Tikkamäentie 16
80210 JOENSUU

Valvonta-asia koskien Siun Soten osasto 3K:n toimintaa

Itä-Suomen aluehallintovirasto on vastaanottanut kaksi (2) erillistä ilmoitusta (21.4.2022, ISAVI/3797/2022 ja 23.4.2022, ISAVI/3807/2022) liittyen Pohjois-Karjalan keskussairaalan osaston 3K:n toiminnan potilasturvallisuuteen. Ilmoituksissa esitetään kritiikkiä siihen, että potilaita on osastolla enemmän, kun suunnitellulla henkilöstömäärällä voidaan hoitaa. Lisäksi epäkohtailmoituksissa moititaan osaston puutteellista perehdytystä.

Edellä mainittujen epäkohtailmoitusten lisäksi aluehallintovirastoon on saapunut kaksi muuta osastoa 3K koskevaa epäkohtailmoitusta. 26.4.2022 (ISAVI/4772/2022) saapunut epäkohtailmoitus, koski saman päivän aamuvuoron henkilöstövajausta. 9.5.2022 saapunut epäkohtailmoitus (6477/2022) koski puolestaan 7.5. iltavuoron henkilöstövajausta ja sitä, että lääkeluvallisia hoitajia ei ollut riittävästi työvuorossa.

Asian selvittäminen

Asian ratkaisu perustuu seuraaviin asiakirjoihin ja selvityksiin:

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 2, 13035 AVI | Käyntiosoite: Raatihuoneenkatu 5, Mikkeli

puh. 0295 016 000

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi

Kuopion toimipaikka

Piispankatu 1

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36 C

Siun soten terveys- ja sairaalapalveluiden toimialuejohtaja Jarmo Kukkosen ja johtajaylilääkäri Susanna Wilénin antama selvitys, joka saapui aluehallintovirastoon 4.8.2022. Selvitys sisälsi vastineen hoitotyön osalta ja sen ovat antaneet ylihoitaja Heli Karvinen, vs. osastonhoitaja Mari Komi, vs. apulaisosastonhoitaja Mari Lätti ja ylihoitajan varahenkilö Nina Utriainen.

Selvityksen liitteenä:

- Muistio osaston suunnitelupalaverista 1.6.2021
- Yhteenveto haittatapahtumista, käsittelystä ja toimenpiteistä niiden johdosta 1.1.–31.5.2022
- Siun soten asiakas- ja potilasturvallisuuden laadunhallinnansuunnitelma 2022–2023
- Pehdytyspelisäännöt 3K:lla ja Pehdytyslomake 3K.

Ratkaisu

Saatujen selvitysten perusteella aluehallintovirasto katsoo, että potilasturvallisuus Pohjois-Karjalan keskussairaalan osastolla 3K on ajoittain vaarantunut hoitohenkilöstön puutteellisen pehdytyksen ja vuorokohtaisen työnjaon puutteiden sekä niukan lääkeluvallisen sairaanhoitajan määrän vuoksi.

Edellä mainitun johdosta aluehallintovirasto kiinnittää Siun soten terveys- ja sairaalapalveluiden johdon sekä konservatiivisen klinikkaryhmän ylihoitajan ja osasto 3K:n osastonhoitajan huomiota vastaisen toiminnan varalle siihen, että osastolla varmistetaan riittävä lääkeluvallisten sairaanhoitajien määrä jokaisessa työvuoressa. Lisäksi henkilöstön pehdytykseen ja vuorokohtaiseen työnjakoon tulee kiinnittää erityistä huomiota kaikissa tilanteissa.

Ratkaisun perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 4 §:n 1 momentin mukaan kunnan on osoitettava riittävästi voimavaroja kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena olevaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä terveydenhuollon palveluihin. Terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän käytettävissä on oltava riittävästi terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Lain 4 §:n 3 momentin mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän terveydenhuollosta vastaavan henkilöstön rakenteen ja määrän on vastattava alueen väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä terveydenhuollon palvelujen tarvetta.

Hallituksen esityksessä terveydenhuoltolaiksi (HE 90/2010 vp. s.94) 4 §:n 3 momentin osalta todetaan, että terveydenhuollon palvelujen laadun ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi ja asianmukaiseksi hoitamiseksi pitäisi erityisesti terveydenhuollon henkilöstörakenteen ja henkilöstön määrän olla sellainen, että palvelut olisi mahdollista järjestää kunnassa, yhteistoiminta-alueella tai kuntayhtymässä olevaa terveydenhuollon palvelujen tarvetta vastaavasti.

Terveydenhuoltolain 8 §:n 1 momentin nojalla terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Terveydenhuoltolain hallituksen esityksen (HE 90/2010) 8 §:n 1 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että hoitokäytäntöjä ohjataan arvioituun tutkimustietoon perustuvilla kansallisilla hoitosuosituksilla, niin sanotuilla Käypä hoito -

suosituksilla, ja kliinisessä päätöksenteossa käytetään tilanteessa parhaiten saatavissa olevaa näyttöä.

Terveydenhuoltolain 8 §:n 3 momentin mukaan terveydenhuollon toimintayksikön on laadittava suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelmassa on otettava huomioon potilasturvallisuuden edistäminen yhteistyössä sosiaalihuollon palvelujen kanssa.

Terveydenhuoltolain 10 §:n mukaan kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on järjestettävä terveydenhuollon palvelut sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän asukkaiden hyvinvointi, potilasturvallisuus, sosiaalinen turvallisuus ja terveydentila sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seurannan perusteella lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti arvioitu perusteltu tarve edellyttävät.

Potilaan asemasta ja oikeuksista säädetyn lain (785/1992, potilaslaki) 3 §:n 2 momentin mukaan potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Hänen hoitonsa on järjestettävä ja häntä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan.

Terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä annetun lain (559/1994) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua, varmistamalla, että tässä laissa tarkoitettulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitoiminnan edellyttämä koulutus, muu riittävä ammatillinen pätevyys ja ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet.

Erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 5 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirastolle kuuluu erikoissairaanhoidon suunnittelu, ohjaus ja valvonta toimialueellaan.

Saman lain 53 §:n 2 momentin mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirasto voivat, jos asia ei anna aihetta huomautukseen tai muihin toimenpiteisiin, kiinnittää valvottavan huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen. Tässä pykälässä tarkoitettuun Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tai aluehallintoviraston antamaan huomautukseen ja huomion kiinnittämiseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Asiassa saadut selvitykset

Aluehallintoviraston selvityspyyntö 23.6.2022 ja siihen 4.8.2022 Siun soten antamat vastaukset:

Potilaiden määrä suhteessa henkilöstömäärään

Epäkohtailmoituksen mukaan potilaita on tilapäisesti enemmän kuin suunnitellulla henkilöstömäärällä voidaan hoitaa. Ilmoituksessa kuvattiin 16.2.2022 iltavuorossa, jossa työvuorossa oli normaalimiehitys eli 4 hoitajaa. Hoitajista kaksi oli noin vuosi sitten valmistuneita ja noin vuoden osastolla työssä olleita hoitajia, ja kaksi oli sijaisia, joista toisella (lähihoitaja) oli voimassa vain tablettilääkeluvat ja toisella ei lainkaan lääkelupia. Osastolle oli tullut uusia potilaita ylipaikoille iltavuoron aikana. Lisäksi kenttäjohtaja oli soittanut, koska osastolla olevan potilaan tytär oli soittanut hätäkeskukseen, että hänen äitinsä ei saa apua osastolla, vaikka soittaa soittokelloa.

Siun sote totesi selvityksessään, että osasto 3K:n erikoisaloina ovat nefrologia, onkologia, hematologia, neurologia ja ihotaudit. Näistä neurologia ja onkologia ovat siirtyneet osasto 3K:n yhteyteen vuoden 2021 lopulla. Vuoden 2021 osastomuutosten yhteydessä osastolle 3K on sijoitettu hengityshalvauspotilaita, jotka aiemmin hoidettiin Siilaisen hengityshalvaustiimissä. Tämä on lisännyt hoitotyössä henkilöstö- ja osaamistarvetta jokaisessa työvuorossa. Hengityshalvauspotilaiden hoito on vierihoitoa. Tässä

muutostilanteessa on osastonhoitajan ja apulaisosastonhoitajan tehtävissä painottunut päivittäisen toiminnan turvaaminen, jossa vierihoidon on keskiössä. Alun perin tavoitteena on ollut 3K-osastolle siirtyneihin neurologian ja onkologian erikoisaloihin perehtyminen työparina, mutta se ei ole em. syystä toteutunut alkuvuonna tavoitteiden mukaisesti.

Selvityksen mukaan 16.2.2022 iltavuorossa osastolla on ollut viisi (5) hoitajaa. Näistä kaksi on ollut osaston vakituista sairaanhoitajaa ja kaksi lähihoitajaa, joista toinen on sairaalan oma sijainen ja toinen lähihoitajista oli osastolla pätkiä tehnyt määräaikainen sijainen. Viides hoitaja on ollut työsuhhteessa oleva loppuvaiheen sairaanhoitajaopiskelija. Iltavuorossa sijaisena toimineella sairaanhoitajaopiskelijalla oli ollut omat potilaat, ja hän oli tehnyt yhteistyötä valvonnan kanssa. Lisäksi välivuorossa oli ollut hoitaja kello 17 asti. Osaston puolen hoitajien tukena on ollut valvonnan työntekijät. Valvonnassa oli työskennellyt kaksi sairaanhoitajaa ja hengityskonepotilaiden vierihoidossa yksi sairaanhoitaja.

Potilasmäärä oli 16.2. ollut 33 (1 ylipaikalla), osa heistä oli valvonnan puolella. Selvityksen mukaan osaston hoitajien lukumäärä työvuorossa oli ollut tavoitteen mukainen ja sitä oli vahvistettu yhdellä hoitajalla.

Epäkohtailmoituksessa kuvatus, kenttäjohtajan soittoa koskeneen tilanteen osalta Siun soten selvityksessä todettiin, että potilas ei ole paljon kelloa soittanut ja soittaessaan kellon soittoon on vastattu. Asia on selvitetty osallisten kesken. Soittokelloihin vastaavat ensisijaisesti ne hoitajat, jotka kyseisen potilashuoneen hoitajia ovat. Mikäli hoitaja on toisessa potilaskontaktissa, voi vastaaminen viivästyä. Kun hoitaja tietää olevansa kiinni jossakin pidemmässä toimenpiteessä, on hoitajan tehtävänä ilmoittaa siitä toiselle hoitajalle, joka vastaa soittokelloihin.

Epäkohtailmoituksen mukaan perehdytys osastolla on puutteellista. Ilmoituksessa kerrotaan, että Siun sote supisti erikoissairaanhoidon operatiivista ja konservatiivista poliklinista toimintaa kahdeksi viikoksi ennen pääsiäistä. Osastotyöhön siirrettiin hoitajia, joilla ei ollut aiempaa kokemusta osastoista. 11.4. työvuorossa poliklinikalta tulleen työntekijän vastuulle jätettiin kolmen erikoisalan potilaita. Työntekijälle ei esitelty osastoa, eikä kerrottu toimintatavoista.

Siun soten selvityksen mukaan kyseisessä tilanteessa osaston esittely työvuoron aluksi on jäänyt toteutumatta, koska apulaisosastonhoitaja oli ollut avustamassa hoitotyössä. Esittely on tehty iltapäivällä sen jälkeen, kun työntekijä on antanut asiasta palautetta. Pyrkimys on ottaa osastolle saapuvat työntekijät vastaan siten, että vähintään osaston tilat ja karkeasti osaston toiminta esitellään. Työparityöskentely on ollut periaatteena jo tuolloin, ja tätä toimintaa on entisestään pyritty vahvistamaan.

1) Osasto 3K:n hoitajamitoitukseen ja -rakenteen määrittely

Aluehallintovirasto pyysi Siun sotelta selvitystä siitä, kuinka Siun sote on määritellyt 3K-osaston riittävän vuorokausikohtaisen hoitajamitoituksen ja -rakenteen ja kuinka se on toteutunut 1.1.-31.5.2022 välisenä aikana.

Siun soten selvityksen mukaan osaston paikkamäärä on ollut 13.3.2022 saakka 32 (osasto 27 ja valvonta 5 paikkaa). 14.3. alkaen osaston paikkamäärä on ollut 21 (16 osastolla, 5 valvonnassa). Supistus tehtiin, jotta voidaan taata riittävä osaaminen, perehdytys ja hoitajamitoitus yksikössä.

Henkilöstömitoitus on Siun soten erikoissairaanhoidon osastoilla tehty laskennallisella kaavalla, joka pohjautuu Taina Pitkäahon tutkimukseen. Henkilöstömitoituksen laskukaavassa huomioidaan hoitojakso- ja käyntitiedot sekä hoitajan henkilöstöhallinnon tiedot.

Valvontahuoneessa 3 potilasta / hoitaja (kerroin 0,33) ja tavallisella osastolla 6 potilasta / hoitaja (kerroin 0,17).

Henkilöstömitoitus- ja -rakenne osastolla 3K 1.1.-13.3.2022

Siun soten selvityksen mukaan valvontahuoneessa oli neljä (4) potilaspaikkaa ja yksi (1) kameravalvonnallinen potilaspaikka, eli yhteensä viisi valvontapaikkaa. Aamu- ja iltavuorossa oli kaksi (2) hoitajaa ja yövuorossa yksi hoitaja. Hengityshalvauspotilaat (hengityskonepotilaat) hoidettiin valvonnan tiloissa, mikä vaikutti vähentävästi valvonnan potilaspaikkoihin. Hengityskonepotilailla (2) oli oma vierihoitaja joka vuorossa (sairaanhoitaja tai lähihoitaja). Valvonnassa työskentelevät hoitajat olivat pääasiassa sairaanhoitajia, välillä työparina oli kokenut lähihoitaja.

Osastolla potilaspaikkoja oli 27 ja kaksi ylipaikkaa tarvittaessa. Henkilöstömäärä oli aamuvuorossa seitsemän, iltavuorossa viisi (5) ja yövuorossa kolme (3). Hoitajat pyrittiin mahdollisuuksien mukaan pitämään sairaanhoitajina, mutta heidän lisäksi vuoroissa oli lähihoitajia ja sairaanhoitajaopiskelijoita. Tällöin lääkehoitovastuu siirtyi lupien riittämättömyyden vuoksi vuorossa olevalle sairaanhoitajalle.

Valvonnan ja osaston henkilöstömäärä yhteensä ennen supistusta oli aamuvuorossa 10 hoitajaa, iltavuorossa 8 hoitajaa ja yövuorossa 5 hoitajaa. Pääsääntöisesti kyseisiä mitoituksissa pysyttiin, joskin hoitajia tuli muista yksiköistä ja sijaisuuksia oli paljon.

Henkilöstömitoitus- ja -rakenne osastolla 3K 14.3.2022 alkaen

Selvityksen mukaan 14.3. alkaen valvontahuoneen paikkamäärä ja vuoromitoitus oli, kuten aiemmin ennen supistusta. Hengityshalvauspotilaita oli kaksi 23.6.2022 saakka. Tällöin jokaisessa vuorossa oli yksi (1) vierihoitaja (sairaanhoitaja tai lähihoitaja). Hengityskonepotilaat olivat alussa omassa kahden

hengen huoneessa, mutta myöhemmin siirtyivät valvontahuoneeseen. Tämä siksi, että saatiin työpari eri vuoroihin valvontahuoneen hoitajasta ja samalla perehdytettyä systemaattisemmin, kun valvontapotilaiden hoito on samassa tilassa.

Selvityksen mukaan osastolla on 16 potilaspaikkaa (2 ylipaikkaa tarvittaessa). Hoitajia on aamuvuorossa viisi (5), iltavuorossa neljä (4) ja yövuorossa kaksi (2). Vuorot pyritään toteuttamaan niin, että puolet hoitajista ovat sairaanhoitajia. Iltavuoroja on vahvistettu neljään ylipaikkatilanteen vuoksi.

Valvonnan ja osaston henkilöstömäärä yhteensä 14.3. alkaen on aamuvuorossa 8 hoitajaa, iltavuorossa 7 hoitajaa ja yössä 4 hoitajaa (vuorot sisältävät hengityskonepotilaan hoidon valvontahuoneessa). Yksittäisissä vuoroissa henkilöstömitoitus ei ole toteutunut.

Hengityskonepotilaiden siirryttyä toiseen yksikköön, osaston ja valvonnan hoitajavahvuus on ollut 7 aamuvuorossa, 6 iltavuorossa ja 3 yövuorossa. Osaston ja valvonnan välillä annetaan keskinäistä apua.

Osastolla on pyritty pitämään vuorot vähintään minimimiehityksellä ja tilanteen vaatiessa pyritty hankkimaan lisätyövoimaa. Osaston hengityskoneessa olevien potilaiden hoito on vaatinut jokaiseen työvuoroon vierihoitajan, ja tämä on vaikuttanut yksikön hoitajaresursseihin ja osaamisen päivittämisen järjestelyihin.

2) Osasto 3K:n kuormitusprosentti 1.1.-31.5.2022

Siun soten selvityksen mukaan 1.1.–13.3. (32 potilaspaikkaa) yksikön kuormitusprosentti on ollut 86 %. 14.3.–31.3. (21 potilaspaikkaa) kuormitusprosentti on ollut 94 %.

3) Perehdytys

Aluehallintovirasto pyysi Siun sotelta selvitystä siitä, miten osastolla on huolehdittu hoitohenkilöstön perehdyttämisestä kiireettömissä tilanteissa ja tilanteissa, joissa on jouduttu siirtämään henkilöstöä nopealla aikataululla toisesta yksiköstä 3K-osastolle.

Siun soten selvityksen mukaan uusien työntekijöiden kohdalla tavoite on noudattaa työparityöskentelyä. Uusille työntekijöille on mahdollistettu lähes poikkeuksetta 2–4 perehdytyspäivää, kun työntekijä on tullut yksikköön määräaikaiseen tai uuteen vakinaiseen työsuhteeseen. Esihenkilö perehdyttää uuden työntekijän heti ensimmäisessä työvuorossaan (mm. päiväjärjestys, erikoisalut, potilaiden seuranta, elvytys, tilat, MET-hälytys, paloturvallisuus, konsultaatiomahdollisuus ja lähin työpari). Tämän jälkeen työntekijä siirtyy suorittamaan lääkelupia tai vaihtoehtoisesti yksiköstä nimetyn hoitajan mukana tutustumaan osaston toimintaan.

Kun työntekijä on saapunut akuutisti paikkaamaan henkilöstövajetta, yksikön toiminnan perehdytys tapahtuu pääasiassa työparityöskentelyn muodossa. Esihenkilö tai muu erikseen sovittu henkilö antaa kulkutunnisteet ja samalla esittelee osaston rakenteet ja tilat.

4) Potilasturvallisuus

Aluehallintovirasto pyysi Siun sotelta selvitystä siitä onko potilaiden asianmukaisesta seurannasta (mm. monitorointi, vitaaliparametrien seuranta, kirjaaminen) sekä hoidosta mm. lääkehoito, pystytty huolehtimaan asianmukaisesti.

Selvityksen mukaan potilasturvallisuus on toteutunut työvuoroissa, ja potilaiden lääkehoidosta on pystytty huolehtimaan.

Konservatiivisen klinikkaryhmän yksiköillä on arkipäivisin tilannekatsaus, jolloin tarkistetaan kunkin yksikön tilanne ja avun tarve tai sen antamisen mahdollisuus. Samalla saadaan tieto varahenkilöstön osajista ja sovitaan heidän sijoittumisestaan. Viikonloppua varten on tavoitteena jo ennakoita kuormitustilanteita ja vuorovastaavia ohjeistettu, lisäksi tiedotetaan päivystävää osastonhoitajaa viikonloppuja varten. Ylipaikkatilanteissa henkilöstömitoitusta vahvistetaan eri keinoilla, kuten Sarastia -rekryn kautta sijaishaulla, omalla varahenkilöstöllä, eri yksiköiden välisellä yhteistyöllä sekä oman henkilöstön vuoronvaihoilla vapaaehtoisesti.

5) 1.1.-31.5.2022 tehdyt HaiPro-ilmoitukset sekä niiden käsittely

Aluehallintovirasto pyysi Siun sotelta selvitystä HaiPro-ilmoituksista sekä niiden käsittelytiedoista ja jatkotoimenpiteistä ilmoitusten johdosta 3K-osastolla 1.1.-31.5.2022

Selvityksen mukaan 1.1.-31.5.2022 tehtiin 78 asiakas- ja potilasturvallisuutta koskevaa HaiPro-ilmoitusta (vastaavana aikana vuonna 2021 34 ilmoitusta).

Ilmoituksista 18 % oli läheltä piti -tilanteita, 63 % tapahtui potilaalle ja 19 % oli muita turvallisuushavaintoja. Ilmoituksiin reagoitiin keskimäärin 41 vuorokaudessa, ja ne käsiteltiin 44 vuorokaudessa. Ilmoituksista 6 % siirrettiin ylemmälle tasolle. Suurin osa (43 %) ilmoituksista liittyi lääkehoitoon tai muuhun hoitoon tai seurantaan. Lääkehoidossa korostui jako- tai antovirheet. Hoidon osalta korostui riittämätön tilan seuranta.

Selvityksen mukaan jatkotoimenpiteitä, joiden lääkehoidon osalta keskitytään ovat mm. koulutus, perehdytys, lääkejakotilan rauhoittaminen, kaksoistarkastus, lääkelistojen tulostaminen lääkemuutosten yhteydessä, lääkelistojen tarkastaminen sovittuna aikana ja kuittaus tarkistuksesta. Lisäksi osastofarmaseutti ja

apteekkiyhteistyö toimii perehdytyksen tukena sekä konsulttina akuuteissa kysymyksissä.

Selvityksen mukaan jatkotoimenpiteet hoitoon ja seurantaan liittyen keskitytään ovat:

- työparimalli
- työnjako työvuoroissa potilaan hoitoisuuden mukaan (vuorokohtainen työnjako)
- tarpeen mukaan pyritään hankkimaan osaavaa työvoimaa tai vuorokohtaisesti lisäapua toisilta osastoilta
- työn organisointi selkeinä tehtävinä työvuoroissa, kun uusia työntekijöitä mukana. (vuorokohtainen työnjako)
- Siun sote päivittää vaaratapahtumailmoitusjärjestelmänsä 1.1.2023, minkä myötä on mahdollista seurata kehittämistoimenpiteitä systemaattisesti.

6) Potilasturvallisuuden toteutumisen varmistaminen 3K -osastolla jatkossa.

Aluehallintovirasto kysyi selvityspyynnössään, millä toimenpiteillä Siun sote tulee jatkossa varmistamaan potilasturvallisuuden toteutumisen 3K-osastolla.

Selvityksen mukaan osaston paikkamäärä on pudotettu maaliskuussa 2022 riittävän perehdytyksen tukemiseksi. Lisäksi potilasturvallisuutta varmistetaan lääkitykseen liittyvällä koulutuksella, perehdytyksellä ja työparityöskentelyllä. Lääkehoidon ja muun hoidon osalta selvityksessä toistettiin kohdassa 5 esitetyt jatkotoimenpiteet. Lisäksi osaston paikkamäärä arvioidaan säännöllisesti seurantapalaverien muodossa ja esihenkilöiden päivittäisellä tilannekohtaisella arvioinnilla. Hoitotyön tasokuvaukset ovat mukana perehdytyksessä.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Aluehallintovirasto katsoo, että Siun sote on esittänyt useita toimia potilasturvallisuuden varmistamiseksi osastolla 3K.

Aluehallintovirasto toteaa, että Suomessa ei ole määritelty lainsäädäntötasolla mitään optimaalista lukua hoitohenkilöstön määräksi tai rakenteeksi erikoissairaanhoidon vuodeosastoille. Henkilöstömitoitus on Siun soten erikoissairaanhoidon osastoilla tehty laskennallisella kaavalla, joka pohjautuu Taina Pitkäahon väitöstutkimukseen.

Pitkäahon tutkimuksen johtopäätöksissä ja suosituksissa todetaan, että tarkkoja rajoja hoitotyön henkilöstömitoitukselle akuuttihoiton somaattisella vuodeosastolla erikoissairaanhoidossa ei ole perusteita määrittää. Jos rajoja asetetaan, niiden on oltava liukuvia. Hoitotyön henkilöstömitoituksen suunnittelua, seuranta ja arviointia varten tarvitaan osastotason aikasarjoina tuotettua tietoa henkilömitoituksesta ja hoidon tuloksista. Hoitotyön johtamisessa tulee seurata osastotasolla aikasarjoina henkilömitoituksen näkökulmasta mm. kuormitusprosenttia, tukipalveluiden osuutta, case mixiä, DRG-ryhmien (diagnosis related group) määrää, hoitotyön tunteja hoitopäivää kohden ja sairaanhoitajien osuutta hoitohenkilöstössä.

Siun sote on määritellyt osasto 3K:n perushenkilöstömitoituksen (osasto ja valvonta, hengityskonepotilaat) 32-potilaspaikkaisena siten, että aamuvuorossa 10, iltavuorossa 8 ja yövuorossa 5 hoitajaa. Tämä on tarkoittanut, että aamu- ja iltavuoroissa on keskimäärin 3–4 potilasta yhtä hoitajaa kohden, mikäli osasto on ollut täysi. Jokaisessa vuorossa yksi hoitaja toimii vierihoitajana hengityskonepotilaille.

13.3. alkaen (osasto ja valvonta, hengityskonepotilaat) Siun sote on määritellyt osaston perushenkilöstömitoituksen 26-potilaspaikkaisena siten, että aamuvuorossa 8, iltavuorossa 7 ja yövuorossa 4 hoitajaa. Tämä on tarkoittanut keskimäärin aamu- ja iltavuoroissa 2–3 potilasta yhtä hoitajaa kohden, mikäli osasto on

ollut täysi. Jokaisessa vuorossa yksi hoitaja toimi vierihoidajana hengityskonepotilaille.

Hengityskonepotilaiden siirryttyä toisaalle osaston perushenkilöstömitoitus on määritelty siten, että aamuvuorossa 7, iltavuorossa 6 ja yövuorossa 3 hoitajaa. Tämä on tarkoittanut keskimäärin aamu- ja iltavuoroissa 3–4 potilasta yhtä hoitajaa kohden, mikäli osasto on ollut täysi.

Aluehallintovirasto katsoo saatujen selvityksen perusteella, että osasto 3K:n suunniteltu hoitajamitoitus on määrien osalta toteutunut lähes poikkeuksetta. Aluehallintovirasto toteaa, että henkilöstömäärää suunniteltaessa on varmistettava mitoituksen joustavuus, kuten se, miten henkilöstön lyhyt- ja pidempiaikaisia poissaoloja pystytään korvaamaan sijaisilla.

Epäkohtailmoituksissa tuli ilmi, että osastolla työskentelee lääkeluvattomia hoitajia, sairaanhoitajaopiskelijoita ja hoitajia, joilla on vain tablettiluvat. Selvityksessä puolestaan todettiin, että vuorot pyritään toteuttamaan niin, että yli puolet hoitajista on sairaanhoitajia. Selvityksessä ei ilmene, onko sairaanhoitajien määrät toteutuneet suunnitellusti.

Aluehallintovirasto katsoo, että vastuu lääkehoidosta on sairaanhoitajilla, ja se, että sairaanhoitajat joutuvat ottamaan vastuun myös sellaisten potilaiden lääkityksestä, joiden hoidosta eivät vastaa vuorossaan, lisää lääkehaittatapahtumien riskiä. Selvityksen mukaan lääkkeisiin liittyviä haittatapahtumia on alkuvuodesta 2022 ollut runsaasti, 78 kappaletta, ja ne ovat lisääntyneet edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta, jolloin määrä oli 34.

Epäkohtailmoitusten ja selvitysten perusteella aluehallintovirastolle herää huoli osaston henkilöstörakenteesta ja sen vaikutuksista haittatapahtumiin ja potilasturvallisuuteen. Valvontahuone vaatii lähtökohtaisesti sairaanhoitajien työpanoksen jo lääkitysten ja

seurannan osalta. Osastolla hoidetaan potilaita viideltä erikoisalalta, joista jokainen vaatii moninaista erityisosaamista, jota ei välttämättä lähihoitajilla ole. Tällöin vaarana on, että osastolla työskentelee suhteessa liian vähän sairaanhoitajia verrattuna osastolla työskentelevien lähihoitajien tai sairaanhoitajaopiskelijoiden määrään. Tämä lisää riskiä erilaisille haittatapahtumille.

Lisäksi aluehallintovirasto toteaa, että uusien akuutisti osastolle tulleiden hoitajien perehdytyksessä ja vuorokohtaisessa työnjaossa osastolla 3K ei ole aina onnistuttu. Aina ei ole uudelle työntekijälle vuoroon tullessa pystytty osastoa esittelemään tai järjestämään työparityöskentelyä työvuoroon tai järjestämään potilaiden hoitoa hoitajien kesken niiden vaatiman hoitoisuuden mukaan suhteessa uuden työntekijän osaamiseen. Nämä osaltaan ovat heikentäneet potilasturvallisuutta.

Saatujen selvitysten perusteella aluehallintovirasto katsoo, että potilasturvallisuus osastolla 3K on ajoittain vaarantunut hoitohenkilöstön puutteellisen perehdytyksen ja vuorokohtaisen työnjaon puutteiden sekä niukan lääkeluvallisen sairaanhoitajaresurssin vuoksi.

Edellä mainitun johdosta aluehallintovirasto kiinnittää Siun soten terveysterveys- ja sairaalapalveluiden johdon sekä konservatiivisen klinikkaryhmän ylihoitajan ja osasto 3K osastonhoitajan huomiota vastaisen toiminnan varalle siihen, että osastolla varmistetaan riittävä lääkeluvallisten sairaanhoitajien määrä jokaisessa työvuorossa. Lisäksi osastolla 3K perehdytykseen ja vuorokohtaiseen työnjakoon tulee kiinnittää erityistä huomiota kaikissa tilanteissa.

Aluehallintovirasto saattaa tämän päätöksen tiedoksi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen johtajalle, jotta päätös voidaan ottaa huomioon hyvinvointialueen valmistelussa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainittujen lisäksi laki aluehallintovirastoista 896/2009 2 ja 6 §.

Muutoksenhaku

Erikoissairaanhoidon lain 53 §:n 3 momentin mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tai aluehallintoviraston antamaan huomautukseen ja huomion kiinnittämiseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ylitarkastaja

Emma-Lotta Kinnunen

Terveydenhuollon ylitarkastaja

Anne Kejonen

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa tarvittaessa terveydenhuollon ylitarkastaja Anne Kejonen puhelin 0295 016 000 (vaihde).

Jakelu ja suoritemaksu

Siun sote, vs. terveys- ja sairaalapalveluiden toimialuejohtaja
Susanna Wilén

Ylihoitaja Heli Karvinen ja hänen kauttaan osasto 3K
osastonhoitaja ja apulaisosastonhoitaja ja muut selvityksen
antaneet

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen johtaja Kirsi Leivonen

Päätös on maksuton.

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Siun sote yhtymähallitus

Tämä asiakirja ISAVI/10034/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/10034/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kejonen Anne 30.11.2022 09:46

Ratkaisija Kinnunen Emma-Lotta 30.11.2022 09:56